

Ládi Körkép

- Kéthavonta megjelenő helyi információs és kulturális lap -

XIV. évfolyam 5. szám

2017. október

Adventi gyertyagyújtások időpontjai

2017. december 2.

2017. december 9.

2017. december 16.

2017. december 23.

A pontos időpontokról a fényújságról és a kihelyezett plakátokról tudnak majd tájékozódni!
(helyszín: polgármesteri hivatal előtti tér)

Aranyosi Ervin: Eljött az ősz

*Eljött az ősz, mint minden évben,
s hogy miért kedves énnekem?
Talán, mert folyton megcsodálom,
színessé teszi életem...*

*Kimegyek hát egy árnyas parkba,
s körülhordom tekintetem.
Figyelem múltó, szép varázsát,
hogy mit mutat megint nekem.*

*Levelek szállnak ágról-ágra,
kergeti őket lenge szél.
Elmúlást hozva a világra
egy újabb tavaszról mesél.*

IMPRESSZUM - LÁDI KÖRKÉP

Kiadja: Sajólad Község Önkormányzata Főszerkesztő: Vitéz Gábor Miklós

Szerkesztőségi tagok: Bugyinkóné Ronyecz Ágnes, Czaga László, Szendrei Csilla, Takácsné Gah Erzsébet, Veres Mária

Tiszteletbeli szerkesztőségi tag: Gál Mihály Fotó: Lénártfalvi Ádám

Elérhetőség: ladikorkep.vitez@gmail.com

Sajólad honlapja: www.sajolad.hu

Sajóladiai parlamenti látogatása

Fotó: Surmann Antal

50. osztálytalálkozó Sajóladon

2017. augusztus 20. Együtt ünnepeltünk

AZ ÖNKORMÁNYZAT HÍREI

AUGUSZTUS - SZEPTEMBER

A testület 2017. augusztus 22-én munkatervén kívüli rendkívüli ülést tartott.

Pályázatot írt ki a testület a Sajóladai Községi Ház vezetői álláshelyére. A pályázati kiírás különböző fórumokon jelent meg: a közszolgálati állásportál hivatalos honlapján, a helyi hirdetőtáblákon és az önkormányzat honlapján. A beérkezett pályázatok elbírálására az októberi testületi ülésen kerül sor.

2017. szeptember 19. napján tartotta munkaterv szerinti első ülését a képviselő-testület. **Megtárgyalta a testület az önkormányzat 2017. I. félévi költségfelhasználásáról, gazdálkodásáról, szóló beszámolót.** Az előterjesztés alapján elmondható, hogy a fejlesztések, beruházások megvalósítása a második félévre tolódik. Az adóbevételek csökkenése, elmaradása a tervezettől még szigorúbb gazdálkodást igényelt az önkormányzattól.

A gazdálkodással összefüggésben a testület döntött a települési önkormányzatok rendkívüli önkormányzati költségvetési támogatására vonatkozó pályázat benyújtásáról. A pályázat benyújtását elsősorban a kötelező önkormányzati feladatok ellátását szolgáló elégtelen feladatfinanszírozás indokolja.

A korábbi évekhez hasonlóan csatlakozott az önkormányzat a 2018. évi Bursa Hungarica felsőoktatási ösztöndíj pályázathoz. A csatlakozási

szándék kinyilvánítását követően a helyi Bursa Hungarica pályázati felhívás kerül meghirdetésre.

A pályázatok rögzítésének és az önkormányzathoz történő benyújtásának határideje: 2017. november 7. A beérkezett pályázatok elbírálási és rögzítési határideje az önkormányzat részéről az EPER-Bursa rendszerben: 2017. december 7. A pontos pályázati feltételek elérhetőek a helyben szokásos módon.

Jóváhagyta a testület a Miskolc Környéki Önkormányzati Társulás megszűntető megállapodását. A Társulás 2018. évet követően nem működik, így az eddig társulásban ellátott szociális és gyermekjóléti feladatok ellátására új megoldást kell az önkormányzatnak találnia.

Ugyancsak jóváhagyta a testület az Onga és Társult Települések Szociális és Gyermekjóléti Társulási Megállapodásának 10. sz. módosítását.

Felülvizsgálta a testület Helyi Esélyegyenlőségi Programját. A program megléte, valamint folyamatos felülvizsgálata feltétele az uniós források és egyéb pályázati támogatások igénybevételenek.

Döntött a testület a házi segítségnyújtás mint kötelező önkormányzati feladat ellátásáról 2018. január 01. napjától. Az önkormányzat feladatellátási szerződést köt a Sajópetri Görögkatolikus Parókiával. Az egyházi szolgáltató már most is jelen van településünkön szoci-

ális feladatok ellátása tekintetében.

Napirendre tűzte a testület az orvosi ügyeleti feladatok ellátásának kérdését.

Sor került Együttműködési Megállapodás jóváhagyására Petőfiszállás község önkormányzatával. A két település közötti megállapodás célja: „A Magyar Pálos Rend szellemiségének, kulturális örökségének megőrzése, továbbadása, és jövőjének biztosítása kölcsönös, egymást segítő összefogással”.

A Sajóladai Gyöngyszem Óvoda vezetője kérte a testület hozzájárulását az óvodai csoportlétszám-túllépés fenntartói engedélyezéséhez. Az óvodai létszám alakulásában kedvező folyamatok tapasztalhatók, folyamatosan nő a beíratott gyermekek száma.

*Veres Mária
jegyző*

AVAR ÉS KERTI HULLADÉK ÉGETÉS

November 15. napjáig van lehetőség csütörtök, péntek, szombati napokon 09.00-15.00 órák között avar és kerti hulladék égetésére a vonatkozó helyi rendelet szerint Sajóladon.

Aki a rendeletben foglalt előírásokat nem tartja be, a hulladékgazdálkodási bírság mértékéről, valamint kiszabásának és megállapításának módjáról 271/2001. (XII. 21.) Korm. rendelet szabályai szerint hulladékgazdálkodási bírsággal sújtható.

Az önkormányzati rendelet megtalálható: a Nemzeti Jogszabálytár felületén, valamint a helyi hirdetőkön, honlapon.

KÉMÉNYSEPRÉS

2016. július 1-jétől díjmentes a kötelező kéményellenőrzés a kéményseprő-ipari tevékenységről szóló 2015. évi CCXI. törvény 2. § (1) a) pontjában rögzített ingatlanok esetében. Ebbe a körbe tartoznak a természetes személy tulajdonában lévő és gazdálkodó szervezet székhelyeként, telephelyeként, fióktelepeként be nem jegyzett ingatlanok, azaz a gyakorlatban az olyan családi házak, amelyek magánszemély tulajdonában vannak, és nincs az ingatlanba bejegyzett székhely, telephely, fióktelep.

A kéményellenőrzés minden olyan ingatlan esetében, amely térítésmentesen vagy részben térítésmentesen veheti igénybe a szolgáltatást, a jogszabályi előírások szerint sormunka jelleggel történik, azaz a kéményseprő az általa meghirdetett két időpontban kísérli meg az ellenőrzés elvégzését. A sormunka jellegű munkavégzés egyben azt is jelenti, hogy azt az első két meghirdetett időpontban megrendelés nélkül végzi a közszolgáltató.

Amennyiben egy ingatlanhasználó, aki térítésmentesen veheti igénybe a szolgáltatást az első két meghirdetett időpontban egyikében sem biztosítja az ellenőrzés elvégzését, úgy meg kell rendelnie a pótelőellenőrzést.

További információk:

<http://baz.katasztrofavedelem.hu/hatosagi-nyilvantartas>

A területileg illetékes szolgáltató: Kéményseprőipari Kft. (4400 Nyíregyháza, Bujtos u. 36.)

tel.: 42/411-516, e-mail: kemenyseproipari@gmail.com, honlap: <http://kemenyseproipari.hu>

SZABADIDŐS PROGRAMOK, EGYÉB INFORMÁCIÓK

**A Községi Ház nagytermében
sportfoglalkozások kerülnek megtartásra
kedden és csütörtökön esténként.**

További információk a közösségi házban kapható.

*

A felnőtt háziorvosi szolgálatnál véget ér
a tartós helyettesítés.

**Újra munkába áll dr. Kovács Viktória háziorvos
2017. október 01. napjától.**

*

Az önkormányzat a Sajóládi Közművelődési és Népművészeti Egyesülettel együttműködve a „Helyi közösségek fejlesztése, társadalmi szerepvállalás erősítése” című EFOP-1.3.5-16-2016-00449 azonosítójú pályázat keretében érzékenyítő programot szervezett 2017. szeptember 14-én 17.00 órai kezdettel. A rendezvény meghívott vendége Péterfy – Novák Éva volt.

A program szervezője az alábbiakban foglalta össze a találkozó lényegét:

„Péterfy-Novák Éva író-nő közismert közszereplő, a www.wmn.hu egyik társszerzője, írásai naponta jelennek meg különböző közösségi felületeken. Első önéletrajzi regénye, az Egyasszony széles körben ismert írás, több társadalmi problémát is feszeget: az orvosi műhibák elhallgatott következményeit, a fogyatékkal élők gondozásának kérdéseit, a családon belüli erőszak problémakörét.

Az író-olvasó találkozók témáját a vendégek határozzák meg, az író-nő bármely kérdésben rendkívül nyitottan, őszintén folytat párbeszédet bárkivel. A találkozó sokszor könnyeket csalt a résztvevők szemébe, de legalább ennyi humoros, nevetős percet is hozott, mert átütő életigenlés, nagyon jó humorérzék jellemzi a szerzőt, s ezt sikeresen közvetítette a vendégek felé is.”

Kérjük, hogy a további programokat, foglalkozásokat minél nagyobb számban látogassák!

Előzetesen minden program meghirdetésre kerül!

ANYAKÖNYVI HÍREK

SZÜLETÉSEK

Körtési Bende Dániel

(szül.: Miskolc, 2017. 08. 11.; an: Zádori Bernadett)

Pól Gabriella

(szül.: Miskolc, 2017.08.16.; an: Kiss Renáta)

HÁZASSÁGKÖTÉSEK

2017. 08. 11.

Kállai Alex és Bálint Brigitta

2017. 08. 12.

Sári Lajos és Tiszai Ildikó

2017. 08. 26.

Dósa Dávid és Laskai Viktória

2017. 08. 26.

Kelemen Zoltán és Tóth Anita

2017. 09. 09.

Makrai Zsolt és Herschman Boglárka

ELHALÁLOZÁSOK

2017. 04 07. Varga Imréné

(szül.: Csoma Ilona, 1923. 06. 02.)

/Előző számokból kimaradt, amiért ezúton elnézést kérünk a hozzátartozóktól./

2017. 08 05. Garai Lukács László

(szül.: 1943. 04. 06.)

2017. 08 22. Csabai Lóránt László

(szül.: 1943. 01. 07.)

2017. 08. 26. Üveges Lászlóné

(szül.: Kui Borbála, 1927. 06. 16.)

**Bócsi Alexandra, szociális és gyámügyi előadó
Lénártfalvi Gréta, igazgatási előadó**

EZEK TÖRTÉNTÉK...

ESEMÉNYEK, ÉLETKÉPEK SAJÓLÁD ÉLETÉBŐL

ÉVKEZDÉSA SAJÓLÁDI GYÖNGYSZEM ÓVODÁBAN

Ebben a nevelési és oktatási évben is sok új gyerek érkezett hozzánk. Létszámunk elérte a 110 főt. A kicsikkel a már bevált módon, hagyományunkhoz híven évkezdés előtt sor került a szülői értekezletre, melyen részt vettek a gyerekek is. A szüleikkel együtt tölthettek új óvodásaink egy délelőttöt az óvodában. Szeptember első napjaiban még folytatódhatott ez az ismerkedés és a meghitt játék közösen.

A játékra, mint elsődleges tevékenységi formára építjük továbbra is a tevékenységeinket az óvodában. A tervezésben végigkövetjük az évszakokat. Meggyőződésünk, hogy ennek alapján a legsikeresebb a munkánk. Minden óvónő a saját csoportjára tervez, a gyermekek egyéni és életkori képességeit figyelembe véve.

Több jeles esemény, nemzeti ünnep és óvodai esemény színesíti év közben napjainkat, így ezek is megjelennek a tervező munkánkban.

A szeptemberi napok célja az ismerkedés egymással és az óvodával. Ismerjék meg a társakat és a felnőtteket a csoportban. Ismerkedjenek a szokásokkal, szűkebb környezetük tárgyaival. A régi óvodások ismerjék fel a változást az előző időszakhoz képest. Tudatosuljon bennük, hogyan kell használni az óvoda udvarát és a csoportszobájuk játékait, eszközeit. Milyen voltam, milyen lettem, mennyit változtam a nyáron? A változások külső és belső jelei (testsúlygyarapodás, növekedés, fogváltás).

A nevelési feladatokra nagy hangsúlyt fektetünk ebben az időszakban: a mosdó használatában, az egészségügyi szokások kialakításában. A kicsik mosdóztatása, tisztálkodási teendőinek begyakoroltatása elsőrendű feladat, hiszen ők ekkor kezdik elsajátítani azokat az alapokat, melyekre a későbbiekben építhetünk. Az egészséges életmód kialakításánál az öltözködési, tisztálkodási és étkezési teendőket értjük.

A kisgyermeket óvodába lépéskor sok új inger éri a tárgyi és a személyi környezetében egyaránt: a saját öltözőzsákját, a törölközőjét, a fogmosó felszerelését az óvodai jeléhez rakja, a cipője benti és kinti cseréje. A környezet rendjének megóvása, az öltözködés gyakorlása mindmind új számára. Háziarendünk elolvasása minden óvodás szülő számára ajánlatos.

A normákhoz, udvariassági szokásokhoz való alkalmazkodás nagy kitartást és türelmet kíván. A társas kapcsolatok alakulása, a közösségben élés szabályaihoz alkalmazkodás nem történik egyik percről a másikra és nem is egyszerű. Kihívást jelent gyermeknek és óvodapedagógusnak egyaránt.

Az étkezéssel járó feladatok, a kicsik önkiszolgáló tevékenysége és a nagyobbak naposi munkája rávezeti gyermekeinket a terítés és tálalási szokások elsajátítására.

A foglalkozások a közepe és a nagy csoportban szeptember közepétől, majd a kicsiben november elejétől indulnak. Témáját tekintve szinte minden csoport az őszi évszakkal indít, melyben az időjárás jellegzetes-

ségei, az őszi öltözködés, a gyümölcszedés, az őszi zöldek megismertetése és a jeles napok megtartása tartozik elsőrendű feladataink közé. Ilyen jeles nap szeptemberben a szüreti mulatság, amelyre a nagy csoportosaink felvonulással és kis műsorral készültek. Október 4-én, az állatok világnapja szintén megtartott esemény, amikor ellátogatunk a község állatokat tartó gazdáihoz és közvetlen közlő szerezhetnek tapasztalatokat gyermekeink a ház körül élő állatokról, lakóhelyükről, etetésükről.

Előzetesen az óvodában elméleti ismereteket szerezhetnek beszélgetés, képeskönyvek nézegetése formájában, majd a látogatás alkalmával megerősítik ezeket. Célunk, hogy alakuljon ki bennük az állatok szeretete, tiszteljék és óvják a természetet és pozitívan viszonyuljanak az őket körülvevő világhoz.

Évkezdés, új környezet, új munkahely emberpróbáló tevékenység kicsiknek és nagyoknak egyaránt. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása (szüret, dióverés, utazás a vadasparkba). A befogadás időszaka, az ismerkedés, az őszi évszak komplex feldolgozása, az élmények közös megélése mindmind hozzátartoznak minden napjainkhoz.

Kívánok hozzá sok türelmet, kitartást és boldog gyermekarcokat pedagógusoknak, szülőknek egyaránt!

Bunyinkóné Ronyecz Ágnes

50 ÉVES OSZTÁLYTALÁLKOZÓ

Jeles ünnep színhelye volt ismét a sajóládi iskola. 50 éves osztálytalálkozót tartottak 2017. augusztus 5-én az 1967-ben végzett öreg diákok.

A 8.a és 8.b osztály 6 tanár részvételével 34 fővel ünnepelt. Meggyújtották az emlékezés, búcsúzás mécseseit az elhunyt kedves tanárainkért, osztálytársainkért.

VENDÉGEK SAJÓLÁDRÓL, EGY BORSOD MEGYEI PÁLOS TELEPÜLÉSÉRŐL

Sajólád - mint pálos település - küldöttsége elfogadta a korábbi meghívást, és ellátogatott Petőfiszállásra a Kisboldogasszony búcsú hétvégéjén. A vendégeket a Pálosszentkúti Plébánia és Petőfiszállás Önkormányzatának Képviselő-testülete fogadta és látta vendégül.

Sajólád Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található, Miskolctól 11 km-re fekszik, vezetésével minden évben a Pálos Települések Találkozásán találkozik Petőfiszállás küldöttsége. A 2800 fős településen található a mai nevén Boldogságos Szűz kolostor, ami eredetileg egy 610 éves volt pálos kolostor és templom, mely jelentős szakrális központként és kegyhelyként működött, és a rendi szokásoktól eltérően pasztorációs feladatot is ellátott.

A sajóládiak érkezéskor tett rövid zárándoklata után Balla Barnabás plébános atya köszöntötte őket harangszóval és közös imával. Ezt követően a nap további részében a képviselő-testület biztosított a vendégek számára tartalmas programot, megmutatta a település és a környéke főbb nevezetességeit, értékeit. A másnapi ünnepi szentmisén és körmeneten együtt vett részt Petőfiszállás és Sajólád vezetősége a település lakosaival, valamint a Pálosszentkútra érkező

Bár mondják: „Múlnak a gyermekévek, nincs visszaút...” – nagyon jó volt visszaidézni a gondtalan, boldog gyermekkort. Reméljük jövőre újra találkozunk!

Mindenkinek jó egészséget és örömteljes várakozást kívánok!

Molnár Tini

(Fényképek a 2. oldalon.)

több száz zárandokkal együtt Kisboldogasszony napján, Szűz Mária születésének ünnepén. A vásárnapi közös ebéd után Sajólád és Petőfiszállás Önkormányzata, valamint a Magyar Pálos Rend együttműködési megállapodást írtak alá. Az iratot kézjegyével látta el Dr. Beer Miklós váci püspök, Csóka János tartományfőnök, Pozbai Zoltán, Sajólád polgármestere és Szász János, Petőfiszállás polgármestere.

A két település közötti megállapodás célja:

„A Magyar Pálos Rend szellemiségének, kulturális örökségének megőrzése, továbbadása, és jövőjének biztosítása kölcsönös, egymást segítő összefogással”.

Nagy Tímea
Petőfiszállás

NEM TERVEZTEM! (FOLYTATÁS)

„...Jártam Parajdon a sóbányában is (hála a Sorsnak, nem rabként), ahol meglehetősen jól éreztem magam a bányász mivoltomból fakadóan. Ugyanitt megnéztem Áprily Lajos, kedves költő szülőházát is.

Szovátán a Medve tóban megfürödtem, s ölelkezve fényképezkedtem egy kitömött Ursus-szal (medvével).

Csíkszeredán is jártam, ahol megcsodálhattam Makovecz Imre építész-tervezőnk, fából készült, mesteri és különleges kör-

templomát. (Csak érdekességnek: Makovecz Imre lengyel származású volt, s neve jelentése: mákos sütemény.) Makocóvecz Imrének Hévízen is van csodálatra méltó, modern temploma, módomból volt egy párszor belülről is látni.

Zárásként ide írok még egy érdekes történetet Erdéllyel kapcsolatban. Sepsiszentgyörgyre utazásunk közben megálltunk egy szép völgyben egy kocsmá előtt, némi folyadékpótlás céljából. Vegyes vidéken jártunk éppen, s a kocsmában két román család, szépen kiöltözve kávézott. Illedelmesen besettenked-

tünk (ide illő mondásunk: idegen kutyanak lába közt a farka) egy-két üveg sörre. Iszogatás közben, mivel a román arcokon nem láttam gyűlöletre utaló jeleket, hát szokásom szerint csak szóba álltam velük.

Miről másról, mint a magyar-román viszonyról és a politikusok piszkosságáról kézzel-lábbal csak kiegyeztünk. A békés baráti hangulatnak az lehetett az oka, hogy valahová lagziba mentek. Summa summarum: akkor ott úgy váltunk el, hogy azt éreztem: most mindannyian Európaiak voltunk! Jártam Farkaslakán is: megköszo-

rúztuk a kalandosan szülőföldbe temetett Tamási Áron sírját.

Átutaztam Szerbián is a NATO bombázás utáni időben. Láttam Belgrádban a rakétával eltalált Tv adótornyot. Láttuk és kikerülni kényszerültünk a szétbombázott hidakat. Akkor ott arra gondoltam: milyen örült is tud lenni az Ember, az egyik épít, a másik meg lerombolja. Ettől örültebb viselkedésnek tartom a hitleri fasizmust, mert az angolokat, a fajtestvérüket bombázta, gyilkolta!

Jártam többször is Szabadkán (Szubotica), tudom, hol van a tejpiac. Megcsodáltam azt a remekművet, amit mi magyarok építettünk: a Városházát. Micsoda műves-díszes homlokzat. Büszkeség töltött el a láttán. Hasonlóan szép városházát láttam Kiskunfélegyházán is.

Fürödtem a családommal együtt a fehérváradi vár alatt a Dunában Újvidéknél. (Novi Sad) Kellemes emlékem kapcsolódik egy öreg horgászhoz, aki a közelben egy szomorúfűzfá alatt horgászott. Közel mentem hozzá és oroszul próbáltam vele beszélni, de ő leintett: beszéljen magyarul, én is magyar vagyok! Nagyon jót beszélgettünk, mert hála a Sorsnak, a magyar nyelv nemzetközi nyelv, mert Szerbiában, Horvátországban, Romániában, Ukrajnában, Szlovákiában, sőt még Bécsben is beszélik! (Főleg a Mária-hilfer Strasse-n!)

Egyébként és véletlenül jártam a bácskai Adá-n, ahol Rákosi Mátyás született. (Nem volt lerombolva!)

Jártam Horvátországban is. Fürödtem az Adriai tengerben a Dalmát tengerparton Podgoránál. Innen elhajóztunk egy vicces kishajóval egy szigetre a nagy fekete vízen. A hajóút közben mindig arra gondoltam: tudok úszni, mert a Sajóban megtanultam, de vajon elérném-e a partot, ha ez a kis pöfögő elsüllyedne? Az tény, hogy a lyukói bányában, 320 m mélyen sohasem éreztem a zabszemet ilyen szorosan!!

Üdültem Opatijában egy elegáns szállodában az Adria partján. A környéken sétálva meglepődve láttam a vasúti sínek feliratát: DIÓSGYŐR. A vasúti pályákat a Monarchia idején a magyarok építették Horvátországban. Azok a sínek jó minőségű acélból készülhettek, ha még 1978-ban is szolgáltak!

Horvátországban végig járhattam hol elektromos hajóval, hol a víz felett cölöpökön futó deszka folyosókon a Plitvicei tavat. Ez a csoda a zöldes-kék vizével, a rengeteg cikázó halaival, vízeséseivel sóhajra készítetett: de jó, hogy itt járhattam, ezt láthattam! A rengeteg és sokféle hal láttán arra gondoltam: micsoda finom korhely halászlét tudnék ezekből főzni!

Jártam a tengerparti Split városában is. Ebben a városban láttam Diacleciánus római császár (ötöle ered a „pénznek nincs szaga” mondásunk) hatalmas várpalotájának még lakott és romos maradványait. Itt láttam azt az- kínai vagy indiai eredetű díszítő- motívumot a szvasztikát, amely egy ajtó kőkeretére vésve maradt fenn. Ebből a motívumból alkották meg a nácik a hírhedt horogkeresztet. Elgondolkodva állta e kőkeret előtt: a motívum ősi megalkotója, ha tudta volna, hogy milyen emberiségellenes, gyilkos, ordas eszme jelképe lesz ez a szép és ártalmatlan forma, talán eldobta volna a vésőt, és kalapáccsal törte volna össze a követ!!

Jártam Szlovénia sarkában is az Európában legnagyobb és legszebb Postojna-i cseppkőbarlangban. Kétszer megcsodáltam már Aggtelket is, de postojnai cseppkőbarlangban tátott szájjal jártam. Micsoda természet alkotta gazdagság van ott a föld alatt sztalagmitok és sztalagtitok képében!

Ausztriába is elvitt a szerencsém. Volt úgy, hogy busszal mentünk vásárlási céllal a Mária Segítség utcában, egy kicsit felfuttatni az ottani ügyes kereskedők forgalmát.

Voltam Bécsben turista-ként is, csak nézelődni, művelődni.

Végig látogattuk a Schönbrunn, a Hofburg, Belvedere palotákat, azok mesés építészeti és berendezési gazdagságát megcsodálva. Azóta hangoztatom, - mert az ott látottak arra ösztönöznek, hogy a dualizmus és a monarchia korából sok szépet, követhető kultúrát is kaptunk a „sógoroktól”. Elgondolkodtató élményem még az is, hogy a Práter közelében egy nagy körforgalom és virágtrupp közepén egy géppisztolyos szovjet katona szobra áll. Az osztrákok az orosz nép valami elleni sokmillió áldozatvállalása előtt fejet hajtanak!

Egy buszos európai körutazás során végig utaztam Ausztrián Bécsről Linz-Salzburg-Rosenheim-Innsbruck-Bregenznél a Bodeni tó mellett átmentünk Liechtensteinbe. A fővárosán áthajtva (Vaduz) olyan szerencsénk volt, hogy a hercegi párt a hatalmas limuzinjukban utazva láthattuk, amint a hegyoldalon álló palotájukba hajtottak.

Továbbmenve Svájcba, jártam Zürichben, Luzernben és Bernben is. Érdemes itt leírnom, hogy Bernben egy nagy betonsilóban láttam a város címerállatát, három hatalmas barnamedvét. Aztán végig sétáltam a társasággal Bern régi, árkaos, különös hangulatú utcáján. Egyszer megálltam egy régiségkereskedés kirakatát tanulmányozni. Mire befejeztem, a társaság a feleségemmel együtt egy mellékutcai múzeumba vonult. Én erre előre mentem és egy szép téren, egy utcára kitett sörözőasztal mellé leültem egy nagy napernyő alá. A pincértől németül rendeltem egy korsó hűvös, habos sört.

Békés, idilli hangulatban kortyolgatva, nézelődve vártam, hogy mikor találjak rám. Egyszer csak a közelembbe jött egy „nem svájci eleganciával öltözött” barna ember. Kicsomagolta a tangóharmonikáját, viharvert kalapját a kövezetre téve, játszani kezdett.

Ha nem kezd el énekelni is soha nem tudtam volna meg, hogy Európa mely sarkából indult zenei koncert körútra. Ámulva hallgattam, hogy szlovákul arról énekelt:

mi történt Presovban. (Eperjes) Mikor megittam és kifizettem a söröm, odasétáltam hozzá és némi aprópénzt dobtam a sokat látott lapjába. Rám nézett a Tabányi Mihályunkhoz nem hasonlítható zenei tudású emberem. Azonnal megkérdeztem tőle szlovákul: no barátom, mi újság Eperjesen? Az indiai származású emberem megdöbbenve kérdezett: honnan tudja, hogy onnan jöttem? Hja barátom, én mindent tudok- blöfföltem sörös jókedvemben. Nem tudott hová tenni, de amikor aztán megmondtam neki: magyar vagyok, Ő azonnal meg akarta oldatni velem a szállásproblémáját. Mondtam neki, hogy az lehetetlen, hogy velem egy szobában aludjon!

Mivel továbbra is kötötte az ebet, mondtam neki: két oka van anemlehetnek. Mi az a két ok? - kérdezte. Válaszoltam: először is még mindig inkább a feleségemmel szeretek háltni! A másik ok: csak két ágy van a hotelszobámban. Ő erre rimánkodni kezdett: elhál ő parkettán is. Azzal szereltem le végleg: ez valahogy nem divat Svájcban!

Itt szakítottam meg aztán az ismeretséget és a szlovák nyelvgyakorlásomat az Ő nem kis bánatára. Ekkor ért utol a társaságom. Szemében szomorúságot és reménytelenséget látva arra gondoltam: ez a népfaj talán ott van mindenütt Európában, de még sincs igazán otthon! Vajon ki tehet erről, Európa, vagy Ők?

Zürichben is eltöltöttem egy napot. Megcsodáltam a város szépségét és a zürichi tó kékségét. Az utcákon sétálva arra gondoltam: mennyi sok híres ember járhatott már ezeken az utcákon, akiknek az emberiség köszönhet valamit!

Luzern városát is „elfoglaltuk” időszakosan a társaságommal. Ezeknek a svájciaknak alaposan kijut a hideg és kékszínű tavakból, mert ott is volt egy hatalmas! Ebben a városban láttam egy olyan csodát, amire rögtön azt mondtam: ide az unokáimmal egyszer el kell jönni!

Egy olyan park volt ez, ahol Svájc híres épületei, templomai, pa-

lotái, sportpályái voltak megépítve, miniben. Szinte rögtön gyerek lettem, olyan örömmel jártam végig a látnivalókat, hogy a számát nem tudtam visszahúzni a fülemtől! Autópályákon, tunelokban, viaduktokon teher és személyautók száguldoztak. Vasúti síneken személy és tehervonatok közlekedtek. Futballpályákon játékosok (hallatszott a szurkolás) a lelátókon nézők. Egy híres katedrálisból a szépen öltözött esküvői pár és a násznép a nászinduló hangjára vonult ki.

Egy másik futballpályán, havasi kürtökön játszottak apró rövidnadrágos emberkék és hallatszott a kürtök hangja. A folyókon utas szállító hajók úsztak automatikusan. Igaz, hogy olyan nagy halak is, mint a hajók. Egyszer csak egy svájci öregúr,- látva a visszagyerekeskedésemet,- mutatott valamit a földön, majd rámutatott a közeliへgyre. Amit láttam: a hegyet és a rajta lévő épületeket, tv adótornyot, ott volt előttem a földön. Jó lenne, ha mi magyarok is tudnánk ilyen játékosok lenni!

Engem meglepett ezzel az öregúr, de én is megleptem Őt, amikor németül kezdtem vele beszélgetni. Jó volt európainak lenni!

Svájcban még egy érdekes helyen jártam: az Alpokban, a 2128 m magas Pilátus hegyen. Szép legendát költöttek arra, hogy Pilátust, Jézus bíróját, halála után ide, erre aへgyre hozták eltemetni. Nincs benne ráció, de nem is kelhetnek velünk magyarokkal versenyre a legendák gyártásában!

Svájcra gondolva tiszta, erdős, füves hegyoldalak, jó utak, tisztavízű, halban gazdag tavak, tiszta városok, falvak, rend és biztonság rajzolódik ki az agyam képernyőjén.

Svájcból az „azzurrikhoz” Olaszországba buszoztunk ezután, ahol egy elegáns, négycsillagos szállodában laktunk a tengerparti Arenzánóban. Fürödtünk napközben a tengerben, vagy a szálloda medencéjében, esténként pedig sétáltunk a városka utcáin, mint az „azzurrik”.

Egy este a felségem a barát-
nőjével leült egy tengerparti padra beszélgetni, én pedig sétálni indultam a városka domboldali utcájába. Egy gyönyörű kis templom melletti téren olasz rézfúvósok klasszikus zenét játszottak, remekbe szabott egyenruhákban. Annyira tetszett, hogy visszamentem a feleségemért, hogy ők is gyönyörködjenek. Mentünk együtt visszafelé, de már nem hallatszott a zene. Az utcán egy lány és két fiú jött szembe olaszul beszélgetve. Megkérdeztem tőlük: - Múzika finító? - A beszédesebb fajta válaszolt olaszul, de nem értettem és magamra mutatva azt mondtam:- lo ungaréze.- Rögtön válaszolt a lány:- Én is magyar vagyok! - Akkor értettem meg azt a mondásunkat, hogy: amikor Kolombus felfedezte Amerikát, a magyarok már ott árulták a szotyolát.

Autóbusszal jártunk É-Olaszország belsejében is és ott meglátogattunk egy szőlő és bor magángazdaságot. A szőlőerdő közepén lakóépület (többgenerációs!) gazdasági épületek és borospince volt. Olyan szőlőművelő és szőlőfeldolgozó, borászati gépeket láttam ott, amelyet itthon még sehol! A borokat is megkóstoltuk végül.

Jól fogyasztható, ízletes könnyű borok voltak, de valahogy nem tudtam úgy felsőhajtani tőlük, mint a tokaji 6 puttonyos aszútól!! (Így: Istenem, de jó, hogy magyar-nak születtem!)

Olaszországból van még egy csodálatos emlékem : Velence! Először Horvátországból rándultunk át hajóval, egyenesen Velencébe. Már a hajóút is különleges élményt tartogatott nekem! A Horvát tengerparton, nászúton lévő szibériai (Tyumenyi) oroszok is hajóra szálltak velünk együtt Velencét látni...."

Folyt. köv.

Gál Mihály

SAJÓLÁD 630 ÉVES

1387. szeptember 29-én kelt azaz ünnepélyes alapító oklevél, melyben Czudar Péter bán rokonai beleegyezésével Lád nevű földjét a Sajó folyó közelében kolostorépítésre a pálosoknak ajándékozta állandó lakhelyül és remeteségül.

Harminc évvel ezelőtt, 1987 szeptemberében több napos jubileumi ünnepség sorozat keretében emlékeztünk meg településünk ezáltal létrejöttéről, a 600 éves évfordulóról.

Erről Balpataki Béla plébános úr így írt „Fejezetek Sajólád történetéből 1387-2004” című könyvében: „Ünnepi emlékülést tartottunk szeptember 26-án a sajóládi Általános Iskola aulájában. Farkas Ferenc igazgató házigazdaként mindent előkészített az ünnepség méltó megrendezéséhez. Az ünnepségen megjelentek egyházi- és állami vezetők, érdeklődők, a szomszéd községek lelkészei. Előadást tartott az alapító Czudar családról Csorba Csaba, a Megyei Levéltár igazgatója, - a pálos szerzetesek borsodi működéséről Veres László, a Herman Ottó Múzeum igazgatóhelyettese, - Sajólád legújabb történetéből Rézműves János tanár. Előkészületként lelki napok voltak a templomban szeptember 26-án, 27-én és 28-án a pálos lelki és szellemi örökségről. Szeptember 29-én, kedden este 6 órakor Dr. Seregély István egri érsek úr tartotta az ünnepi szentmisét és szentbeszédet a templomban. Beszédében méltatta a múlt örökségét és felelősségünket a magyar jövőért Szent István szellemében.

A Kossuth Rádió külön megemlékezett riportban az eseményről. Ugyanígy a katolikus sajtó is. Az évforduló ünnepségei ráirányították a figyelmet községünkre és a pálosokra. A plébánia vendégkönyve tanúsítja, hogy ezután több látogató, iskolás csoport,

tok, kiránduló vendégek keresték fel templomunkat és a kolostort, és örömmel nyugtázták a látottakat. A külsőleg felújított templom és kolostor, a belsőleg újjáfestett és átrendezett templom azóta is megragadja a vendégeket.”

Ezen alkalomból Sajólád elején, a Dózsa György úton lévő buszmegálló mögött, szépen körbekerített Jubileumi Emlékpark készült el, és az itt álló felújított kereszt megáldásra került ünnepélyes külsőségek között. A parkban már-ványtábla őrzi emlékét az eseménynek.

Az ünnepségeken videó felvételek is készültek, melyek az évek múlásával helytörténeti dokumentumként egyre értékesebbé válnak. Sajnos minőségük a három évtized után már nem mindenütt tökéletes. Különös érzés visszanezni általuk a múltba. Látni a sok ismerős arcot, önmagunkat fiatalon, gyermekeinket, akik ma már felnőtt emberek és azokat a szeretteinket is, akik már nem lehetnek közöttünk. Felemelő érzés a sok ünneplő, megemlékező embert látni.

Isten éltesen Sajólád! Isten éltesen még nagyon sokáig!

Dudás Gáspárné

PEDAGÓGUSELŐDÖK NYOMÁBAN (PEDAGÓGUS-PORTRÉK)

„... ő, sok mindent tudnék mesélni róla is egyre újabb emlék jön felém dönögve, mint estéli dongók”

(Illyés Gyula)

E mottó gazdájának, Illyés Gyulának volt három „öregje”, vészerintiek. A költőfejedelem ihletett óráiban A három öreg című, két részes ciklusába „borostyánozta”, őket.

A párhuzamosítás tiszteletteljes és nagyívű kikerülésével nekem négy van. Nem nagyapám, nem nagyanyám, nem vérrokonságból valók. Hi-

vatás-atyafiak: pedagógusok. Az ő felmenőik nem juhászok voltak, hanem egyszerű földművesek. Az ekeszarvát markolták, a kapa-, kaszanyelet szorongatták generációkon át. Remény-magvaikat barázdákba szórták. Innen szökkent szárbá, és eresztett dús kalászt az én négy atyafim, akikről ez az írás szól.

Engem az a kivételes szerencse ért, hogy mind a négyen abban az iskolában tanítottak, ahová én is jártam. Egyiküktől – bánatunkra, – gyorsan megfogytunk ugyan, de a maradó triász nyugdíjazásáig együtt koptatta az iskola küszöbét. Isten különös kegyelméből idő múltán

kollégák lettünk. Együtt húztuk, forgattuk iskolahajónk lapátjait kisdíakként majd szakmai sorsársként is. Jól emlékszem rájuk. Az ezerarcú pedagógia más-más mosolyát ragyogtatták rám, egyénien és emlékezetre méltón.

TAKÁCS DEMETER

(római katolikus kántortanító, tanító)

Ő „atyafiaim” korelnöke. Egy életen át rakosgatott fészkből, Ónodból, hatvanadik életéhez közel járva repítette az ötvenes évek politikájának forgószele Sajóládra, Sajópetribe. Itt találkozott a szóban forgó három társával, akiből kettő épp hogy akkor kezdte el az elődök gör-

csösre koptatott katedráját tovább fényesíteni, harmadikuk néhányszor már a táblát is letörölte.

Takács tanító úr már csak lépésnyire volt a nyugdíjtól, mi, gyerekek eddig sohasem hallottunk róla. Gyermekkorai lelkemben emléke így rögzült: Harmadikban az évnnyitó előtt hírért vettük, hogy új tanítónk lesz. Ez izgalomba hozta az osztályt, s találgattuk: nő vagy férfi lesz? Fialat vagy középkorú? Szép vagy csúnya? Engedelkeny vagy szigorú? Fantáziálgatott ki-ki képzelőereje szerint. Vártuk a tanév kezdetét, belefeledkezve a találgatásba. Közben észre is alig vettük, hogy az iskolában kerékpáron, a kormányon aktatáskával megjelent számunkra ismeretlen, a mi szemünkben idősnek számító ember. Sokan azt hittük, valamelyikünk talán otthon felejtette a táskáját, s a nagyapja most utána hozta. Megesett ez néha. Tévedtünk. Körbevettük az idegent. Ő ránk mosolygott, s rekedtes hangján megszólalt: - Szervusztok! Takács Demeter tanító bácsi vagyok. Ebben az évben én foglak tanítani titeket.

Talán felfedezett rajtunk valami csalódottságot, mert huncutkásan ránk mosolygott, s aztán beteretelt bennünket az osztályba. Ezzel és így indult az 1953/54-es tanév, melyhez fogható rövidegű tanévnyitót azóta sem láttam.

Amiket nem gyerekként tudtam meg róla: családja Polgárról származott. Nagyapja még gazdálkodott, de édesapja már római katolikus kántortanító volt, és a nyugdíjazásáig Ónodon szolgált. Az ő örökébe lépett Takács Demeter, aki a tanítóképzőt Losoncon végezte. Pályája elején volt ugyan egy kis kitérő, de aztán a már kitaposott úton mehetett tovább. Szinte belenőtt a feladatokba. Az iskola államosításáig kántor és tanító volt. A

lakosság felének legjobb ismerője. (A másik fele református volt.) Szépen hegedült, harmóniumozott, orgonált. Jó hangon énekelt, - ez idős korára a sok dohányszármazéktól elfátyolosodott. Halotti búcsúztatóit költői vénával írta, s valamely katolikus ének dallamára kántálta. Oly szívhez szólóan, hogy a végtisztességtévő sokaságot megríkatte. Szép búcsúztatóinak széles körben híre kelt, a kántor úr tekintély lett. Tehetségesen rajzolt, festett. Rajztanárrá válásának az első világháború állt útjába. Fából jó érzékkel, fantáziadúsan faragott, képkereteket, dobozokat, szipkákat, botokat, mindenféle apró tárgyat. Mint tanító, sokáig ő volt Ónod kultúr-mindenese. Szenvedélyesen éltette és ápolta a Rákóczi-kultuszt, az ónodi országgyűlés egyik évfordulójára hőskölteményt írt. Énekkart vezetett, népi színműveket tanított be, - még az operett műfajáig is elmerészkedett színjátszóival. Ez időben a legtekintélyesebb, legnépszerűbb emberek egyike volt Ónodon. Az 1948 utáni fordulatot követő szél nem dagasztotta a rendszerváltás vitorláját. Az új politika csinálói jobbnak látták Sajóladon, Sajópetriben „*pihentetni*” a jó szakembert. A mi szerencsénk, mert így ismerhettünk meg benne egy igazi, hivatását szerető tanítót.

Alacsony, törekény természetével olyan volt, mint egy jószágos nagyapó. Pálca nélkül is tudott varázsolni. Ritkán emelte fel a hangját, a kezét meg csak olyankor, ha énekünket vezényelte. Rajzos táblai vázlataival, mesejátékaival, nekünk és rólunk írt csasztuskáival elbűvölt minket és szüleinket is. Lénye a szívünkbe fészkelte.

Mikor eltört a kulcsontom, s felkötött karral jártam iskolába, hogy társaim meg ne lökjenek, egy hónapra a maga helyére ültetett a katedrára, miközben ő folyton tanított járkálva. Király

büszkébben nem ült a trónján, mint ahogyan én a tanítóm széken! Nekem ez volt az első igazi impulzus, ami a pedagógus pályára irányította. Később volt még több is, de az elsőt, azt nem lehet elfelejteni. Emléke ma is úgy él bennem, mintha kisdíák lennék. A tanév úgy szállt el mint egy szép álom. Tanítónk vele együtt átmert a szivárványon. Az egész osztály megsiratta.

Tíz év múlva láttuk egymást egy zsúfolt autóbuszban. Két-három megállónyi utaztunk együtt mindössze. Szinte beszélni sem lehetett. Ráköszöntem, megismert. - Te vagy, Ferke-legényke? - kérdezte. Egykor tőle kapott nevem hallatán a torkom és a szívem is elszorult hirtelen. Nehezen böktém ki, hogy „-Én.” Gyorsan folytattam azzal, - mert le kellett szállnom, - hogy tanítóképzős vizsgáimra utazom Sárospatakra. Erre az ő öreg szemei kezdtek bepárásodni, aztán épp hogy ujjérítéssel kezét fogtunk, s leszálltam. Intgettünk. Ekkor láttam utoljára.

Az ónodi temetőben nyugszik. Ha neve nagyritkán fölmerül az ismerős idők és még idősebbek körében, felderülnek az arcok és megdobbannak a szívek. Nagy kántor és nagy tanító volt, a tapintat és a szeretet pedagógiájának nagy mestere. Nekem a legnagyobb!

RÉZMŰVES JÁNOS (1921 – 2003)

*magyar- történelem szakos tanár,
vezető szakfelügyelő*

Sajóladon, a híres pálos kolostor szomszédságában született 1921. június 14-én. Felmenőit a sors a Felvidékről, Dobsináról sodorta vidékünkre több társukkal együtt, ahol édesapja nem rezet, hanem talpalatnyi földjét művelte. Itt a fokozódó gazdasági nehézséget tetézte, hogy a család elsőszülöttjének, Jánosnak születésétől fogva hiányzott

a jobb alkarja. A Teremtő mintha csak kárpótolni akarná, a gyermekét kiváló szellemi képességekkel áldotta meg. Hihetnők: a hajdani pálos kolostorkertből a magas téglafal fölött egy nemes magvacskát a szomszéd kertbe átsodort a szél ... A kivételes képességű fiúcska taníttatását kántortanítója, Szovák József korán a szülők figyelmébe ajánlotta, de a család anyagi helyzete akkor még emlékeztetett a korabeli „*hét krajcárbelire*”. Ezért nyolcosztályos gimnázium szóba sem jöhetett. Maradt a négy polgári, utána pedig adminisztrátori munka a mályi téglagyárban.

Jánosnak a régóta dédelgetett álma, a „*tanárnak lenni*”, mégis erősnek, kitartónak bizonyult, mert a Fráter György Gimnázium szakérettségije után megkezdte tanulmányait az egri Tanárképző Pedagógiai Főiskolán, ahol 32 évesen szerzett magyar-történelem szakon tanári diplomát.

Egy évnyi felsőzsolcai ráhangolódás után szülőfalujába került, ahol munkásságával megközelítette az egykori, itteni kántortanító, Tóth Lajos fél-évszázados szolgálati rekordját. Minőségben pedig maradandót alkotott. A vele való találkozásom többszörösen is a gyermeki rácsodálkozás élménye volt, ami 4 éven át, 1955-59 között óráról órára folytatódott történelemből. Mindenkit elbűvölt lelkes és szemléletes magyarázata. Szavai szárnyán repültünk, mint a honfoglaló és kalandozó magyarok. Képzeletben csoportosan mentünk István király népével a Sajó vizébe megkeresztelkedni, menekültünk IV. Bélával a muhi csatából, és hallottuk Dózsa tüzes vastrónjának sisterségét. Természetesen 1848 eseményeinek megismerésekor honvédnek álltunk, verbunkot, indulókat énekeltünk. Szavain szótlanul csüggtünk, amibe csak az óravégi csengő berregése

kellemetlenkedett bele. Szájtátva néztük, ahogy ép balkezevel villámgyorsan térképet kanyarított a táblára, s bejelölte rajta az események helyét és időpontját. Nekünk ehhez, ahogy ő elvárta, saját készítésű Magyarországsablonunk volt. A térkép sablon volt ugyan, de az ő órái soha! A módszerek színességével, szavainak szépségével fegyelmezett, másra ritkán volt szüksége, de ha nagynéha mégis kellett, nem késlekedett. A tanítványok és a szülők is kiválóan kommunikáló, közvetlen, kedves, határozott, reálisan érékelő és igazságosan osztályozó tanárnak tartották. Jó szakmai képességeit a felettes szervek is hamar felismerték, így lett előbb járasi, utóbb megyei szak- és vezető felügyelő évtizedekre. Feladatkörét végig minőségi szinten látta el, kollégájaként ezt már én is sokszor tapasztaltam.

A levelező tagozaton tanuló főiskolásoknak évekig vezetett konzultációkat. Szakmai továbbképzések százainak volt szervezője és előadója. Megyei szinten mérte és értékelte tantárgya eredményeit. Ezekből jelentések, elemzések, tanulmányok készültek, melyeket Borsod megye és az Országos Pedagógiai Intézet hasznosított. Tankönyvpályázatra pályamunkát írt, a 8. osztályos tankönyve díjazott lett. Megyei szinten évtizedeken át kidolgozta az úttörők szaktárgyi versenyének fordulóit, zsűrizte a teljesítményeket. Élharcosa és terjesztője volt az újszerű és hatékonynak tartott módszertani törekvéseknek. Megyeszerte szorgalmazta a szaktantermi rendszer kialakítását, vagy legalább a szaktantermi jelleg meglétét. A tanórákon elvárta a többkönyvűséget, a szakkönyvek, lexikonok jelenlétét és használatát, a csoportos és differenciált foglalkoztatást, még a lemezjátszó vagy magnetofon használatát is. Már-már

mániája lett a tantárgyának más tantárgyakkal való integrálása. Igazából „*kultúratörténetet*” tanított: a történelmet spékelté énekkel, rajzzal, irodalommal, földrajzzal stb.

Munkássága évtizedei alatt hatalmas elméleti és gyakorlati tudásra tett szert, s ezt a „*kincset*” nem sajnálta másokra költeni. Aki akart, rengeteget tanulhatott tőle. Mindig tetterekész volt. Bármikor vállalt bemutató tanítást, vetélkedő vezetést, előadást, nevelési értekezleten vitaindító anyag összeállítását. Imádott szerepelni. Talán belső jelmondata volt a „*látva lássanak*.” Tanterveket véleményezett, minősített. Amíg ki nem múlászották, sikeresen menedzselte a Kazincbarcikai Országos Pedagógiai Napok magyar-történelem szekcióját. Mindösszesen későn induló, de gazdag, szépen kiteljesedett pedagóguspályát rajzolt, melynek fókuszában a humán tárgyak ismeretanyagának integrált átadása állt. Munkásságáért sokszor kitüntették, szülőfaluja, Sajólád díszpolgársággal jutalmazta. Aki ismerték, a TANÁRT tisztelték benne, - így, csupa nagy betűvel. Nekem ő volt a másik példaképem. Sok hasznosat kaptam tőle.

Környezete csodálatát váltotta ki azzal is, hogy egy kézzel megcsinált szinte mindent. Kapált, szőlőt művelt, falat rakott, - ha szükség úgy kívánta, vakolt. A családját nagyon szeretete, így megesett, hogy tésztát gyúrt és nyújtott, jól főzött. Két kislányát sajátkészítésű képkezzel és gitárral lepte meg. Autót is vezetett. Egy életen át bizonyította, hogy ér annyit vagy többet, mint testileg teljesen ép embertársai. A sajlóádi temetőben nyugszik. Ha ott járok, lélekben lépteimet még most is az ő lépteihez igazítom... Folyt. köv.

Farkas Ferenc

EGÉSZSÉGSAROK: SZÍV- ÉS ÉRRENDSZERI BETEGSÉGEK

A szív-és érrendszeri, azaz kardiovaszkuláris betegségek nemcsak hazánkban, hanem világszerte is vezető halálókként szerepelnek. Évente több mint 17,5 millió életet követelnek, mintegy 7,6 millió ember hal meg szív-rohamban, és 5,7 millióan agyi érkeringési zavarban (stroke). Magyarországon 2009-ben majdnem 65 000-en haltak meg valamilyen szív és érrendszeri megbetegedés miatt. Ez az összhálózás felét teszi ki. A fejlett országokban az utóbbi évtizedekben a szív-érrendszeri betegségek előfordulása csökkenő tendenciát mutatott, amely részben a primer prevenció (=megelőző) eljárásoknak köszönhető. Sajnos hazánkban ez a csökkenés elmaradt. Nálunk ezen betegségcsoport esetében a halálozás majdnem 45%-kal magasabb az EU-25 átlagához képest.

A kardiovaszkuláris események megjelenését tekintve kiemelendő a csoportba tartozó betegségek közül az akut szívinfarktus, a stroke, a szívelégtelenség, illetve a koszorúér-betegség. A szív- és érrendszeri betegségek kialakulásának kockázati tényezőit a hazai kardiovaszkuláris konszenzus konferencia három csoportra osztotta. Ezek a következők:

1. Biológiai meghatározott rizikótényezők

- magas vérnyomás
- magas koleszterin szint
- magas vércukorszint
- túlsúly/ elhízás/ hasi elhízás, metabolikus szindróma

2. Életmóddal összefüggő rizikótényezők

- dohányzás
- egészségtelen táplálkozás (zsíros ételek fogyasztása, fokozott sóbevitel, alacsony zöldség- és gyümölcsfogyasztás)
- túlzott alkoholfogyasztás
- mozgásszegény életmód

3. Általános rizikótényezők

- nem befolyásolhatóak: életkor, nem, öröklött tényezők
- befolyásolhatóak: életkörülmények, munkakörülmények, stressz (munkahelyi és otthoni stressz, pénzügyi stressz, súlyos életeseemények).

A kardiovaszkuláris prevenció (= megelőzés) célja az első vagy ismételt koronária-, stroke- vagy perifériás érbetegséghez köthető esemény, rokkantság és a korai halálozás megelőzése, mely megvalósítható életmód-változtatással, a rizikófaktorok kezelésével és a preventív gyógykezelés biztosításával.

A betegségek megelőzése egy komplex folyamat, amelyhez életmódbeli változtatás szükséges. Fő tényezők a szív-érrendszeri betegségek életmóddal összefüggő rizikótényezőit célozzák meg: a dohányzásról való leszokás, a túlzott alkoholfogyasztás kerülése, az egészséges táplálkozás és a fizikai aktivitás növelése. Mindezek mellett a már kialakult betegségek, a magas vérnyomás, a metabolikus szindróma, a szénhidrát- és zsírsanyagcseré eltéréseinek kezelése is szükséges.

Dr. Kovács Viktória

KITEKINTŐ

KEDVES GONDOLATOK AZ IMÁDSÁGRÓL

A RÓZSAFÜZÉR ÉS A VIRÁGSZIMBOLIKA...

„A rózsafüzér nagyon kedves imádságom. Csodálatos imádság! Csodálatos az egyszerűsége és a mélysége (...) Elmondható, hogy a rózsafüzér imádság kommentár a II. vatikáni zsinat *Lumen gentium* konstitúciójának utolsó fejezetéhez. Ahhoz a fejezetéhez, mely Isten Anyjának csodálatos jelenlétéről szól Krisztus és az egyház misztériumában. Ugyanis az Üdvözlégy Mária szavainak mondása közben elvonulnak

lelki szemeink előtt Jézus Krisztus életének fő eseményei. Ezen események az örömdetes, fájdalmas és di-csőséges titkok összességét adják, s eleven közösségbe kapcsolnak Jézussal - mondhatnánk - az Ő Anyjának szívében keresztül. Ugyanakkor szívünk belefoglalhatja a rózsafüzér e tizedeibe mindazt, ami egy személy, a család, a nemzet, az egyház és az emberiség életét alkotja. Az egyéni gondokat, a felebarátok gondjait, s különösen a hozzánk, a szívünkhöz közelebb állók gondjait. Így az egyszerű imádság adja az emberi élet

ritmusát.”- vallotta II. János Pál pápa megválasztását követően nem sokkal.

De vajon honnan eredeztethető ezen ájtatossági forma elnevezése?

Kijelenthetjük, hogy a rózsafüzér a keresztényeknek azon nagyon korai szokásából ered, miszerint az első hívek Szűz Máriának köszönetet mondtak mindazokért a kegyelmekért, melyeket ő az emberiségért hozott. Szűz Máriának, valamint az ő saját kegyelmi érdemeinek

és azon kegyelmeknek a szemlélését, melyeket ő gyermekeinek kijárt, olyan örömek tekinteték, mely minden más örömet túlszárnyal. A Boldogságos Szűz köszöntésének ezen örömteli ájtatosságából eredeztethető a rózsafüzér név.

A középkorban ugyan- is a rózsza az öröm szimbóluma volt. Az öröm jelképe volt, ha valaki magát rózsacsokorral koronázta meg. Sőt, Szűz Máriát

még „rózsakertnek” is hívták, mivel a középkori latin nyelvben a rózsakert neve rosarium volt.

Sokan úgy vélik, hogy Szűz Mária maga minden egyes köszöntésnél az angyal köszöntésekor érzett öröm új visszhangját érzi. Nem csak arról van tehát szó, hogy mi örülünk, ha Nagyasszonyukra gondolunk, hanem Mária szívét is meg akarjuk örvendeztetni. A Bol-

dogságos Szűz Máriának szóló köszöntések tehát rózsákként értelmezhetők, melyeket Szűz Máriának átnyújtunk, melyekből koronát fonunk, egy rózsakoronát. Ellenszolgáltatásként a Boldogságos Szűz rózsából font láthatatlan koronát helyez gyermekeinek fejére lelki kegyelemként. (Forrás: Szent Margit Lap 71-75. szám)

Szendrei Csilla

SAJÓLÁD KONYHÁJA: ŐSZI JELES NAPOK - MÁRTON NAPI LIBA ÉTELEK

Minden évben november 11-én tartjuk a hagyományos Márton napi kézműves foglalkozásunkat az óvodában. Fő témánk ezen a délutánon a liba körül forog: liba bábokat készítettünk, libás énekeket, játékokat mutatunk be a szülőknek és a kedves meghívottakat libaszíros kenyérral vendégeljük meg. E nap közeledtével cikkemben is libás ételeket teszünk közzé, hisz a mondás úgy tartja: „Aki Márton napján libát eszik, egész évben nem éheznek!”

Libaaprólék-leves

Hozzávalók: egy csomag aprólék, 20-25 dkg vegyes zöldség, 1 csapott evőkanál zsír, 1 kávéskanál liszt, 1 csomó zöldpetrezselyem, só és betétnek 5 dkg rizs.

Elkészítés: Az apróledarabokat egy evőkanál zsírban kissé átpirítjuk. A zöldséget megtisztítjuk, apró kockára vágjuk, és a húshoz adjuk. Néhány percig együtt pároljuk - hogy zsírára süljön -, megszórjuk egy kávéskanál liszttel, elkeverjük, majd felöntjük kb. másfél liter vízzel. Ízlés szerint sózzuk, és gyenge lángon, csendes forralással főzzük. Ha a hús már majdnem puha, kb. 5 dkg megtisztított és megmosott rizst teszünk bele, és készre főzzük a levest. Ha a levét nagyon elfőtte volna, még a rizs belefőzése előtt felönthetjük egy kevés vízzel. Néhány perccel tálalás előtt beletesszük az apróra vágott zöldpetrezselymet.

Töltött libanyak

Hozzávalók: 1 db libanyak bőre, negyed kg darált hús, 1 db zsemle, 3db tojás, ½ fej hagyma, só, őrölt bors, 1 evőkanál zsír.

Elkészítés: A liba melléből ¼ kg-ot megdarálunk, ha azonban a mellét sültnek akarjuk elkészíteni, vagy csak apróleket vettünk, készíthetjük a töltelékert sertéshúsból is. A darált húshoz hozzáadunk egy áztatott, kifacsart zsemlet, 1 nyers tojást, kevés zsírban pirított, reszelt hagymát, sót, törött borsot és jól összegegyűrjük. 2 tojást keményre főzünk és lehámozzuk. A nyakbőrt vigyázva lefejtjük, és jól megmossuk. Azután a vékonyabb részét bevarrjuk, a töltelékert a nyakbőrbe vigyázva betöltjük úgy, hogy a két tojást is belecsúsztatjuk, és eligazítjuk, hogy a közepére kerüljön. Ezután bevarrjuk a nyakbőr másik végét is. Levesben egy órát főzzük, majd zsírral bekenve a sütőben pirosra sütjük. Felszeletelve, káposzta- és burgonyasalátával tálalhatjuk.

Bugyinkóné Ronyecz Ágnes

IN MEMORIAM 1849. OKTÓBER 6.

Az 1848. március 15-i vér nélküli forradalom és az azt követő politikai átrendeződések egyenes következménye volt a szabadságharc, melynek győzelméhez gazdasági és társadalmi feltételei és külpolitikai helyzetünk sem volt biztosított. A szabadság eszméje a század első felében szinte egész Európán végig söpört-, de hosszantartó változásokat nem okozott. A szabadságharc elhúzódása az ország anyagi és emberi erőforrásait egyre jobban megterhelte:

- a Kossuth-bankó elértéktelenedése,
- az újoncellátási kötelezettség:

minden településnek 127 lakos után 2 újoncot kellett kiállítani és felnevelni, a besorozottak közel 85 %-a az agrárnépességtől (nincstelen zsellér, cseléd) állt katonának.

- a hadsereg fenntartása: külpolitikai elszigeteltség mind a várható bukás felé billentették a mérleg nyelvét.

A szabadsárharc első (Pákozdi 1848. 09. 24.) és utolsó (Temesvár 1849. 08. 09.) csatája, ütközete közötti 33 jelentősebb párvíadalban a honvédség vesztesége emberekben kétszerese volt az osztrák- orosz veszteségeknek. Az orosz csapatok megjelenése Magyarországon megpecsételte a szabadság-

harc várható befejezését. (Görgey hadteste 34 ezer emberből -, ebből 6 ezer fegyvertelen újonc- állt szemben Haynau 80 ezres és Paskievics 100 ezres seregével.)

A temesvári csatavesztés után a hadsereg alakulatai sorozatban felbomlottak, egyes zászlóaljokat a tisztikar hagyott cserben, élelmezésről, lőszerellátásról szó sem volt, az éhhalál és a kolera több áldozatot szedett, mint a fegyverek. A helyzeten már az sem segített, hogy a Szent Koronát az orosz cár valamely családtagjának ajánlotta fel Kossuth és Szemere miniszterelnök, - ennek sikertelenségét követően több magasrangú katona és a politikai elit képviselője elhagyta

az országot. Haynau tábornokszernagy 1849. május 30-án kapta kinevezését a császári hadak magyarországi főparancsnokának- teljhatalommal. Görgey világosi fegyverletétele (1849. augusztus 13.) olaj volt Haynau bosszúvágytól diktált haragjának tüzére- amiért nem az osztrák csapatok előtt tette le a fegyvert- s vaskézzelel vezette a megtorlást. Augusztus 24-én Radetzky tábornagnak írott levele: „Egy évszázadig nem lesz forradalom Magyarországon, ha kell, a fejemmel szavatolok érte, mert gyökerestől kiirtom a gazit!”

1849/50 telén csak az aradi várbörtönben 290 személyt ítélte halálra első fokon Haynau hadbíró-sága (237 főt golyó általi, 53 főt kötél általi halálra). 1850 januárjában 403 ítélet (több közülük már 2. fokon halálos) várta Haynau jóváhagyását. Történeiszaink 99 név szerint ismert és 20-25 ismeretlen nevű végrehajtott halálbüntetésről adnak számot a megtorlásban. A történelemkutatók és történelemtanárok többsége ma már egyetért abban, hogy az aradi vértanúk száma nem 13, hanem 17.

1849. 08. 22-én Ormay Norbert ezredesen, 1849. 10. 25-én Kazinczy Lajos (Kazinczy Ferenc legkisebb fia) ezredesen, 1850. 02.19-én Ludwig Hauk ezredesen hajtották végre a halálos ítéletet, míg Lenkey János vezérőrnagy halálos ítéletének végrehajtását felfüggesztették- 1850 februárjában várfogságban halt meg. És nem feledkezzünk meg arról, hogy az aradi kivégzések napján hajtották végre a halálos ítéletet Batthyány Lajos miniszterelnökön a pesti Újépület udvarán. A kivégzetteket a vár sáncárában földelték el, illetve a hozzátartozók közbenjárására Francz Bott, a brnói hóhér segítségével a holttesteken 6 kivégzett

esetében (Damjanich, Dessewffy, Kiss, Láhner, Leiningen és Vécsey tábornokok) elszállították, ahol rövidebb- hosszabb ideig kegyelettel őrizték a maradványokat. Az 1932-es aradi árvíz során került napvilágra a vértanúk maradványainak többsége, 1974-től az emlékoszlop alatt kriptában 11 kivégzett maradványai pihennek. Dessewffy exhumált maradványai Margonyán, Kiss Ernőé Alsóeleméren leltek végső nyugalmat, Magyarország területén egyedül Lenkey János hamvai nyugosznak-Egerben.

A kivégzetteknek leszármazottai- a világ minden táján- ma is élnek (a legnépesebb a Knézic család 121 fővel). A legismertebb Kiss Ernő dédunokája, Kiss József az I. világháború vadászrepülője, aki 3 arany, 4 nagyezüst, 5 kisezüst, 3 bronz vitézségi érmet érdemelt ki és hősi halált halt.

A kivégzésekre az aradi várbörtön udvarán került sor a lőpor és golyó általi kivégzésekre 5 óra 30 perckor, a kötél általi kivégzésekre 6 órától kezdődően. A kivégzettek mindegyike császári-királyi katonatiszt volt- a szabadságharchoz történő csatlakozása előtt.

Ezek a katonák sokban különböztek: néhányan forradalmárnak vallották magukat, mások csak esküjükhöz kívántak hűek maradni, éltek a katonai karrier lehetőségével, a 13 fő kivégzettből 8-an nem magyar nemzetiségűek voltak. Volt közöttük kisnemes, polgár és főnemes, dúsgazdag és vagyontalan, voltak közöttük barátok és ellenfelek, de egyben azonosak voltak: hőiesen harcoltak a magyar szabadságért, nemzeti függetlenségünkért, s ezért életüket áldozták. 1851-es hivatalos bécsi beszámoló szerint a

császári törvényszékek 1849. január 1.- 1850. november 1. között 4628 rebellis ügyét tárgyalták. Ebben a számban szerepelnek köztörvényes elítéltek pl. lótolvajok, betyárok, -közkatonák, akik 10-15 éves várfogság illetve börtönbüntetést kaptak, az utóbbiak többségét a császári hadseregbe besorozták.

Haynau bosszúhadjárata illetve annak méretei rossz hírbe hozta a bécsi udvart a művelt Nyugaton, sőt még az orosz cár is közben járt a magyarok javára- Haynau teherré vált Bécsnek. Ferencz József 1850. március 9-én elrendelte, hogy minden politikai vétségért hozott ítélet kegyelmezési javaslata hozzá felterjesztendő. Amikor a császár levele március 13-án Haynauhoz megérkezett- mivel voltak, akik előbb értesítették a császár „hálálanságáról” - a levelet átadó grófnak válaszként és nem kis kárörömmel kijelentette: sajnálja, hogy a gróf elkésett, alig akad, akik felett Bécsben kegyelmet gyakorolhatnak. Ugyanis egyetlen éjszaka 403 rebellisnek amnesztiát adott, hogy ezzel fricskázza a bécsi udvar orrát. Haynau katonai karrierje ezzel véget ért, huszárcsínyével akaratlanul magyarok százainak életét mentette meg. Bécsben akkor telt be ellene a pohár, amikor június közepén 34 halálraítélte magyarnak (köztük 23 egykori képviselőnek) saját hatáskörben (Bécs meg sem kérdezve) kegyelmet adott.

Haynau élete utolsó éveit a Szatmár megyei Nagygéc és Kiszszekeres települések határában lévő 700 holdas birtokán töltötte, 1853. március 14-én 66 évesen hunyt el. Halála előtt - mint arról korábban is írtam - Haynau jelentős összegű alapítványt hozott létre, a szabadságharc rokkantjai és özvegyei, árvái anyagi támogatására. Leszármazottjával az 1980-as években Frei Tamás készített interjút.

A megbékélés jegyében Ferencz József császár 1850-ben úgynevezett kisamnesztiát, 1856-ban és 1858-ban nagyamnesztiát adott minden, a szabadságharcban részvétele miatt elítélt szabadlábúra került és „priusz nélkül” elfoglalhatta helyét a társadalomban.

Ellentétben a XX. századiakkal, nem szétszakította, hanem összekovácsolta a társadalmat az

A vértanú neve, születési éve	Nemzetisége	Rendfokozata/utolsó tiszti rangja a császári, magyar hadseregben		A kivégzés módja és sorrendje kötél, golyó által		Családi állapot, gyerekek, feleségek halálalozási év
Aulich Lajos 1793.	német	őrnagy	vezérőrnagy	7.	-	nőtlen
Dessewffy Arisztid 1802.	magyar	kapitány	vezérőrnagy	-	2.	nős, 1871
Danjanich János 1804.	szerb	főszázados	vezérőrnagy	8.	-	nős, 1909
Kiss Ernő 1799.	örmény	ezredes	altábornagy	-	3.	özvegy, 2 gyermek
Knézic Károly 1808.	horvát	százados	vezérőrnagy	4.	-	nős, 2 gyermek, 1853.
Láhner György 1795.	német	őrnagy	vezérőrnagy	3.	-	nős, 1 gyermek, 1895.
Lázár Vilmos 1815.	örmény	főhadnagy	ezredes	-	1.	nős, 1873.
Leiningen-Westerburg Károly 1819.	német	százados	vezérőrnagy	6.	-	nős, 2 gyermek, 1898
Nagysándor József 1804.	magyar	kapitány	vezérőrnagy	5.	-	nőtlen
Polttenberg Ernő 1813.	osztrák	hadnagy	vezérőrnagy	1.	-	nős, 3 gyermek, 1874.
Schweidel József 1795.	magyar	kapitány	vezérőrnagy	-	4.	nős, 5 gyermek, 1888.
Török Ignác 1795.	magyar	hadmérnök alezredes	vezérőrnagy	2.	-	nőtlen
Gróf Vecsey Károly 1807.	magyar	őrnagy	vezérőrnagy	9.	-	nőtlen

1848-49-es szabadságharcot követő megtorlás, nem lévén haszonélvezői, csak mártíriai.

„Az ősök keresztet iktattak államczimerébe a vérrel szerzett magyar hazának, amely ma is ország, de nem állam ARAD PEDIG MAGYAR GOLGOTA”

Varga László

(Írta Arad városának 1883. március 15-én a Vértanúk szobrának felállítására az emigrációban élő Kossuth Lajos)

Felhasznált irodalom:

- Gosztonyi Péter: Magyar Golgota
- Katona Tamás: Az aradi vértanúk
- Varga Ottó: Aradi vértanúk
- Hermann Róbert: Publikált kutatásai

A kitiűntetések Varga László gyűjteményének darabjai.

MiReHuKöz Nonprofit Kft.

3518 Miskolc Erenyő u. 1.

Tel.: +36 46 200 179 | +36 46 200 178

Fax: +36 46 200 177

e-mail: info@mirehukoz.hu honlap: www.mirehukoz.hu

MIREHUKÖZ
NONPROFIT KFT

2017. évi hulladéknaptár IV. negyedév - SAJÓLÁD

Október	November	December
01 vasárnap	01 szerda	01 péntek
02 hétfő	02 csütörtök	02 szombat
03 kedd	03 péntek	03 vasárnap
04 szerda	04 szombat	04 hétfő
05 csütörtök	05 vasárnap	05 kedd
06 péntek	06 hétfő	06 szerda
07 szombat	07 kedd	07 csütörtök
08 vasárnap	08 szerda	08 péntek
09 hétfő	09 csütörtök	09 szombat
10 kedd	10 péntek	10 vasárnap
11 szerda	11 szombat	11 hétfő
12 csütörtök	12 vasárnap	12 kedd
13 péntek	13 hétfő	13 szerda
14 szombat	14 kedd	14 csütörtök
15 vasárnap	15 szerda	15 péntek
16 hétfő	16 csütörtök	16 szombat
17 kedd	17 péntek	17 vasárnap
18 szerda	18 szombat	18 hétfő
19 csütörtök	19 vasárnap	19 kedd
20 péntek	20 hétfő	20 szerda
21 szombat	21 kedd	21 csütörtök
22 vasárnap	22 szerda	22 péntek
23 hétfő	23 csütörtök	23 szombat
24 kedd	24 péntek	24 vasárnap
25 szerda	25 szombat	25 hétfő
26 csütörtök	26 vasárnap	26 kedd
27 péntek	27 hétfő	27 szerda
28 szombat	28 kedd	28 csütörtök
29 vasárnap	29 szerda	29 péntek
30 hétfő	30 csütörtök	30 szombat
31 kedd		31 vasárnap

Kommunális hulladék

Zöld hulladék

Üveg hulladék

Szelektív hulladék

Szüreti mulatság Sajóladon

Idősek napja

